

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	12 Mawrth 2015
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol y Parth Cyhoeddus/ Pennaeth Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol
Awdur yr Adroddiad:	Pennaeth Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol
Teitl:	Cael gwared ar arwyddion heb eu hawdurdodi oddi ar dir priffyrdd

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Safbwynt polisi'r Cyngor mewn perthynas â symud arwyddion heb eu hawdurdodi o dir priffyrdd, a sut y mae'r polisi yn cael ei weithredu.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Trafodwyd y mater o arwyddion heb eu hawdurdod gan y Pwyllgor Archwilio Cymunedau ar 9 Medi 2014. Cofnodwyd y canlynol yng nghofnodion y cyfarfod:

Mewn ymateb i bryderon aelodau, cytunodd y Pennaeth Gwasanaeth i ddefnyddio dull cyson o ran hysbysebu ar briffyrdd - caniatáu hysbysebu tymor byr ar gyfer digwyddiadau cymunedol neu elusennol ar yr amod nad oeddent yn rhwystro'r briffordd neu na chredir eu bod yn achosi perygl. Byddai unrhyw fath arall o hysbysebu ar y briffordd yn cael ei ddileu. Nododd yr aelodau bod y cynnydd mewn arwyddion yn ardal Lôn Parcwr Rhuthun fel enghraifft o leoliad lle mae angen cymryd camau.

Mae'r adroddiad hwn yn archwilio i ba raddau y mae dymuniadau'r Pwyllgor wedi cael eu bodloni wedi hynny, ac yn tynnu sylw at rai o'r goblygiadau o ran cwynion, h.y. oddi wrth y busnesau a oedd yn arfer hysbysebu yn rhydd ar dir priffyrdd.

Mae'r adroddiad hefyd yn ymrwymo'r Cyngor i archwilio opsiynau a allai fod ar gael mewn perthynas ag arwyddion twristiaeth (a elwir yn arwyddion brown) a chodi arwyddion cymunedol mewn ardaloedd lle mae nifer o fusnesau'n cydfodoli (e.e. ystadau masnachu).

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn:

- 3.1 cefnogi'r egwyddorion a amlinellir yn y canllawiau, a'i weithrediad parhaus;
- 3.2 mynegi cefnogaeth i swyddogion Sir Ddinbych sy'n gorfod gweithredu'r polisi, weithiau o dan amgylchiadau anodd;
- 3.3 cefnogi'r egwyddor o hawlio costau yn ôl gan unrhyw droseddwr cyfresol sy'n dewis anwybyddu rhybuddion ysgrifenedig, a pharhau i osod arwyddion yn anghyfreithlon; a

- 3.4 nodi'r cynlluniau unigol sy'n cael eu datblygu mewn perthynas ag arwyddion a hysbysebion a awdurdodwyd yn briodol, yn enwedig arwyddion twristiaeth ac arwyddion cymdogaeth (mewn ardaloedd lle mae nifer o fusnesau'n cydfodoli),

4 Manylion yr Adroddiad

4.1 Y polisi sy'n cael ei weithredu

Mae'r canllawiau diweddaraf i swyddogion wedi'u cynnwys fel **Atodiad Un**. Mae'r cyngor yn gwahaniaethu rhwng arwyddion masnachol, ac arwyddion digwyddiadau anfasnachol/cymunedol.

Mae **Atodiad Dau** yn rhoi rhestr o enghreifftiau, er mwyn dangos sut mae'r gwahaniaeth wedi cael ei ddehongli yn ymarferol. Oherwydd bod y polisi'n cyfeirio'n benodol at fathau o arwyddion heb eu hawdurdod a *fydd* yn cael eu goddef, mae'n anghywir i bobl gyfeirio at hyn fel polisi "dim goddefgarwch". Nid yw hynny'n wir.

Mae **Atodiad tri** yn dangos rhai lluniau o enghreifftiau, i gynorthwyo'r drafodaeth.

4.2 Delio â phobl y mae angen tynnu eu harwyddion i lawr

Byddant yn cael eu tynnu i lawr yn unol â'r polisi. Mae arwyddion sydd wedi eu gosod mewn lleoedd peryglus yn cael eu tynnu i lawr ar unwaith, ond ym mhob achos arall, byddwn yn cysylltu â'r perchennog yn gyntaf ac yn rhoi cyfle iddynt dynnu'r arwydd i lawr eu hunain a/neu ei adleoli i leoliad mwy addas. Ar y cyfan, mae'r trafodaethau hyn yn waraidd, ond mae swyddogion wedi cael eu bygwth, dioddef ymosodiadau geiriol, a hyd yn oed eu herio'n gorfforol ar rai achlysuron.

Yn anffodus mae rhai busnesau'n anwybyddu'r gyfraith ac yn parhau i osod eu harwyddion ar y briffordd, er gwaethaf rhybuddion i beidio â gwneud. Mae Atodiad tri yn dangos arwydd a dynnwyd i lawr yn unochrog ar 25 Chwefror, oherwydd yr ystyriwyd ei fod yn berygl diogelwch. Roedd swyddogion y Cyngor wedi cyfarfod o'r blaen gyda pherchnogion arwyddion ar sawl achlysur, ac wedi sefydlu'r hyn a oedd yn dderbyniol, a'r hyn nad oedd yn dderbyniol. Roedd y perchennog wedi dewis anwybyddu'r cyngor a roddwyd, ac yn parhau i osod yr arwydd mewn lleoliad peryglus. Roedd yr arwydd benodol hon ar Lôn Parcwr, h.y. y lleoliad roedd aelodau'r pwyllgor wedi tynnu sylw ato fel ardal broblemus yn ôl ym mis Medi.

Mewn achosion fel hyn, gall y Cyngor geisio adennill y costau sy'n gysylltiedig â thynnu i lawr. Mae Swyddogion bellach yn dymuno arfer yr opsiwn hwn, a byddem yn croesawu cefnogaeth yr aelodau i wneud hynny. Byddai'r opsiwn ond yn cael ei arfer os byddai cyngor wedi'i anwybyddu dro ar ôl tro, a bod rhybudd ysgrifenedig wedi ei roi (gweler argymhelliad 3.3)

4.3 Cwynion am agwedd y staff

Mae rhai o'r bobl sydd wedi cael eu harwyddion wedi'u tynnu i lawr wedi cwyno am agwedd gweithwyr Sir Ddinbych. Mae honiadau fel hyn bob amser yn cael eu trin o ddifrif, a'u hymchwilio. Fodd bynnag, nid oes sail gadarn wedi ei brofi i unrhyw un o'r honiadau. Mewn un enghraifft; dyfynnwyd fod swyddog wedi dweud "*os na fyddwch chi'n ei symud o – mi wnâi ei gymryd a'i roi yn y sgip*".

Casgliad yr ymchwiliad dilynol oedd mai achos o gam-gyfleu bwriadol gan yr achwynydd oedd hyn mwy na thebyg, ac (mwy na thebyg) bu trafodaeth llawer hirach gyda'r swyddog cyngor, a'i bod wedi cael ei chynnal mewn modd gwaraidd a chymesur .

4.4 Bodloni angen y busnes i hysbysebu.

Pwrpas yr adroddiad hwn yw edrych ar sut rydym yn ymdrin ag arwyddion heb eu hawdurdodi. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn cydnabod bod yr awydd/angen yn bodoli i fusnesau hysbysebu yn gyfreithlon. Hoffai'r Cyngor hwyluso unrhyw geisiadau o'r fath. I'r perwyl hwnnw, drafftwyd rhai canllawiau cynllunio atodol yn ddiweddar gan y Cyngor, ac mae ymgynghoriad yn cael ei gynnal arnynt ar hyn o bryd. Mae'r canllawiau'n esbonio'r rheolau a'r prosesau y gall busnes eu dilyn er mwyn cael caniatâd i godi hysbysebion. Mae wedi ei gynnwys gyda'r adroddiad hwn fel atodiad ar wahân (Atodiad 4).

Yn ogystal â hyn, sefydlodd y Cyngor weithgor o swyddogion Cynllunio, Datblygu Economaidd, a Phriffyrdd yn ddiweddar, i archwilio'r opsiynau i fusnesau oedd yn dymuno gwneud cais am arwyddion twristiaeth (a elwir yn arwyddion brown) ac i hwyluso codi arwyddion cymdogaeth mewn ardaloedd lle mae nifer o fusnesau'n cyd-fodoli, fel ystadau masnachu. Fodd bynnag, mae ond yn bosibl gwneud hyn ar y sail y byddai'r busnesau eu hunain yn talu unrhyw gostau sy'n gysylltiedig â darparu'r arwyddion.

5. **Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**

Mae cael gwared ar arwyddion heb awdurdod yn cynorthwyo wrth ddarparu strategaeth parth cyhoeddus y Cyngor a'r flaenoriaeth gorfforaethol strydoedd glân a thaclus.

Mae darparu cyngor a chefnogaeth i fusnesau sy'n dymuno hysbysebu yn cyd-fynd â blaenoriaeth uchelgais economaidd y Cyngor.

6. **Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?**

Mae'r costau yn cael eu cyfyngu gan gyllidebau gwasanaethau. Ni ymrwymwyd unrhyw adnoddau ychwanegol i weithredu'r polisi.

7. **Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad?**

Nid yw'r asesiad wedi ei ailystyried ar gyfer yr adroddiad diweddar hwn.

8. **Pa ymgynghori a wnaed gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?**

Ymgynghorwyd â holl aelodau Cyngor Sir Ddinbych ar y strategaeth Strydoedd Glân a chymeradwyodd y Pwyllgor Archwilio Cymunedau'r cynllun ym mis Medi 2013. Mae'r Cyngor eisoes wedi ymgynghori â Chynghorau Dinas, Tref a Chymuned, y sector gwirfoddol a Chyfoeth Naturiol Cymru. Trafodwyd yr

agwedd gyflenwi hon yng nghyfarfod y Pwyllgor Archwilio Cymunedau ar 9 Medi, 2014.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Heb ei gael (dim goblygiadau o ran cost - adroddiad diweddarau yn unig).

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Gall arwyddion heb awdurdod fod yn berygl o ran diogelwch ar y ffyrdd. Dyna pam mae rheolaeth briodol yn hanfodol. Mae risg o niwed i enw da pan fo busnesau'n cwyno am gael gwared ar arwyddion. Mae'r risg hon yn cael ei lliniaru drwy weithredu'r polisi, mewn modd teg a chyfartal, a thrwy esbonio'r rhesymeg y tu ôl i'r polisi (gweler atodiad A).

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae Adran 111 Deddf Llywodraeth Leol 1972 ac Adran 2 Deddf Llywodraeth Leol 2000, fel pwerau cyffredinol, yn galluogi'r Cyngor i wneud penderfyniadau fel y rhain, ac mae erthygl 6.3.3(a) Cyfansoddiad y Cyngor yn nodi pwerau archwilio mewn perthynas ag archwilio datblygiad polisi.

Swyddog Cyswllt

Pennaeth Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol

Ffôn: 01824 706801